

PAPER DETAILS

TITLE: Üniversite öğrencilerinin ebeveyn kabul-ret algisi ve çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarının bilissel çarpıtma düzeylerini yordamadaki rolü

AUTHORS: Aycan Öztop Tuna, Serkan Denizli

PAGES: 545-567

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4583992>

Üniversite öğrencilerinin ebeveyn kabul-ret algısı ve çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarının bilişsel çarpıtma düzeylerini yordamadaki rolü

The role of perceived parental acceptance-rejection and the early memories of warmth and safeness in predicting cognitive distortion of university students

Aycan ÖZTOP TUNA^{1*} , Serkan DENİZLİ²

¹ Milli Savunma Üniversitesi, Deniz Astsubay Meslek Yüksekokulu, İstanbul, Türkiye

² Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İzmir, Türkiye

Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürütülmüş yüksek lisans tezinden üretilmiştir

Özet: Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin ebeveyn kabul-ret algısı ve çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarının bilişsel çarpıtma düzeylerindeki yordayıcı rolünü incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında İzmir’de yer alan bir üniversitenin Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 210 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında Kişisel Bilgi Formu, Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği (Düşünme Özellikleri Ölçeği), Ebeveyn Kabul-Ret Ölçeği ve Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anıları Ölçeği veri toplama araçları kullanılmıştır. Verilerin analizi aşamasında ise iki bağımsız değişkenin (ebeveyn kabul-ret algısı ve çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları) bir bağımlı değişkeni (bilişsel çarpıtmalar) yordama gücünü saptayabilmek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları incelendiğinde; üniversite öğrencilerinin annelerinden algıladıkları ebeveyn ret düzeylerinin bilişsel çarpıtma düzeylerini pozitif yönde anlamlı derecede yordadığı ve bilişsel çarpıtma düzeylerindeki değişimin %9’unu açıkladığı tespit edilmiştir. Ancak babadan algılanan ret düzeyi ile çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları düzeyinin bilişsel çarpıtma düzeylerini yordayıcı rolünün bulunmadığı saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Bilişsel çarpıtmalar, çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları, ebeveyn kabul-ret algısı

Abstract: The aim of the study was to investigate predictive role of parental acceptance-rejection, and early memories of warmth and safeness in cognitive distortion levels of university students. Participants of the study was consisted of 210 undergraduate students enrolled in Faculty of Education at university in İzmir during 2020-2021 academic year. Data was collected using Personal Information Form, Parental Acceptance-Rejection Scale, Early Memories of Warmth and Safeness Scale, and Cognitive Distortion Scale. Multiple linear regression analysis was performed in order to determine the predictive power of two independent variables (parental acceptance-rejection and the early memories of warmth and safeness) on a dependent variable (cognitive distortions). Results of the multiple linear regression analysis indicated that parental rejection perceived from mothers positively predicted the cognitive distortion levels and explained 9% of the variance in the cognitive distortion levels. However, perceived rejection from the father and the level of early memories of warmth and safeness did not significantly predict cognitive distortion scores.

Keywords: Cognitive distortion, early memories of warmth and safeness, parental acceptance-rejection perception

1. Giriş

İnsanların zihninden sürekli olarak bir düşünce akışı geçmektedir (Seligman ve Reichenberg, 2019). Birey, düşüncelerine bağlı olarak kendi yorumlarını geliştirmektedir. Zihnindeki düşünce süreçleri bireyin duygu ve davranışlarını şekillendirmektedir (Özer, 2002). Bu şekilde bireyin yaşamında büyük yer edinen düşüncelerin, psikolojik sağlık üzerinde oldukça önemli bir role sahip olması beklenen bir durumdur.

Algı, anlamlandırma ve bilişlerin duygu ve davranışları belirlediği yönündeki hipotez bilişsel kuramlar tarafından desteklenmektedir. Tarihsel perspektiften bakıldığında bu hipotezin yüzyıllar öncesinde Epiktetos’un söylemlerine

dayandığı bilgisine ulaşılmaktadır. Epiktetos’a göre, dış nesnelerin insanlara zarar verme ihtimali yoktur. Kişiye zarar veren kendi davranış ve inançlarıdır. İnsanları asıl etkileyen nokta; durumlara, kişilere veya olaylara verdikleri anlamlardır. Epiktetos’un bu fikirleri, 1960’lı yıllarda Ellis’in Akılcı Duygusal Davranışçı Terapisi ve Beck’in Bilişsel Terapi kuramıyla birlikte önem kazanmıştır (Türkçapar, 2013).

Beck’in Bilişsel Terapi modeline göre, birçok ruhsal bozukluğun altında işlevsel olmayan çarpıtılmış düşünce biçimleri yatmaktadır. Bilişsel Terapi en yalın hali ile bireyleri sıkıntıya uğratan ve hasta edenin düşünceler olduğunu vurgulamaktadır (Schultz ve Schultz, 2011). Beck (2020), bireyin daha anlamlı bir yaşam sürdürebilmesi için kendisi ve çevresi hakkında geliştirdiği düşünce, yorum ve anlamların gerçekçi ve akılcı olması gerektiğini ifade etmiştir. Bu fikirden yola çıkıldığında, bir düşünceyi ele alırken en önemli kriterin “düşüncenin rasyonelliği, doğruluğu ve geçerliği” olduğu görülmektedir (Ağır, 2007).

Bilişsel terapi, ruhsal sorunları olan insanların objektif gerçekliği kendilerinden uzaklaştırarak mantık hataları yapma eğiliminde olduğunu belirtir. Hatalı düşünme, yetersiz veya yanlış bilgiyi temel alarak yanlış çıkarımlar yapma ve hayal ile gerçeği birbirinden ayıramama gibi süreçler psikolojik problemleri beraberinde getirmektedir. Hatalı varsayım ve yanlış anlamalara yol açan bu sistematik hatalar bilişsel çarpıtmalar olarak adlandırılmaktadır. Bu bilişsel çarpıtmalar başlangıçta; keyfi çıkarsama, seçici soyutlama, aşırı genelleme, abartma ve küçümseme, olumluyu yok sayma ve kutuplaşmış düşünce şeklinde altı başlık altında toplanmıştır (Beck ve Weishaar, 2019). Ardından bilişsel çarpıtmalar listesine zihin okuma, zorunluluk ifadeleri, etiketleme, duygusal akıl yürütme, felaketleştirme, kişiselleştirme ve tünel bakışı çarpıtmaları eklenmiştir (Burns, 2016; Seligman ve Reichenberg, 2019).

Beck, bilişsel çarpıtma olarak nitelendirdiği düşüncelerin aşırı keskin, çok kapsamlı ve olağandışı olduklarını iddia etmektedir. Bununla birlikte insanların kurallarla yaşadığını ve inandıkları bu gerçekdışı kurallar ile etiketleme, yorumlama ve değerlendirme yaptıklarını ifade etmiştir. Bu, formüllerle ve önermelerle yaşamaya benzemektedir. İnsanlar bu kuralları aşırı ve uygunsuz bir biçimde kullandıklarında ise sıkıntıya düşmektedir (Corey, 2015).

Bilişsel terapistlere göre, insanların biyolojisi, genetik yatkınlıkları, öğrenmeleri, yaşam deneyimleri ve bilgi birikimleri gibi birçok faktör irrasyonel düşüncelerin gelişimine sebep olabilmektedir. Ancak bilişsel çarpıtmaların biçimlendiği yıllar çocukluk dönemidir. Çocukluk dönemi ile birlikte gelişmeye başlayan bilişsel çarpıtmalar bireylerin temel inançlarında kendini gösterir. Böylece bilişsel çarpıtmaları şekillenen bireyler problemlere daha yatkın bir hal alır (Scott ve Freeman, 2010). Kodan (2013) da, çocukluk döneminde oluşan akılcı olmayan inançların etkisinin uzun süre devam ettiğini belirtmiştir. Alanyazında yer alan bu bilgiler, bilişsel çarpıtmaların oluşumunda asıl vurgunun çocukluk yaşantıları ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu sebeple bilişsel çarpıtmaların köklerini saldırdığı çocukluk dönemi oldukça kritik bir dönem olarak görülmektedir.

Çocukluk döneminde bilişsel çarpıtmaların oluşumunu incelemek amacıyla farklı kuram ve yönelimlerin çocuklukta bilişsel gelişime dair anlayışları incelenmiştir. Davranışçı yaklaşım, çocukların boş bir levha olarak dünyaya geldiğini savunmaktadır (Cüceloğlu, 2010). Böylece çocukluk dönemindeki yaşantılara dair mutluluk içeren anılar ya da olumsuz anılar katkıda bulunarak çocukların levhalarını doldurmaya başlar. Benzer şekilde Kaya (2018), bebeklerin; dünya hakkında hiçbir fikri bulunmayan, her durumda bakım vereninin gözünün içine bakmaktan başka alternatifi olmayan, doğruları, yanlışları ve algıları tamamıyla bakım verenleri tarafından şekillenen canlılar olduklarına dikkati çekmektedir. Bu küçük canlıların her şeyi ilk defa gördüklerini, ilk defa deneyimlediklerini ve bakım verenleri tarafından yönlendirme

olmadığında duygu ve düşüncelerini dahi belirleyemediklerini vurgulamaktadır. Bu sebeple çocuğun kendisine sergilenen yaklaşımı normal olarak algıladığını, kabul ettiğini ve norm olarak zihnine yerleştirdiğini açıklamaktadır.

Bu bilgilerle paralel olarak Beck (2020), çocukluk deneyimleri ile temel inançların bireyde yerleşmeye başladığını ifade etmiştir. Bu temel inançlar bireyin bilişsel çarpıtmalarının özlerini taşıyan temel fikirlerdir. Böylece gelişen temel inançlar bireyin kendisine, diğer kişilere, geleceğe ve dünyaya ilişkin görüşlerini içerir (Beck, 2020). Bu şekilde bireylerin psikososyal gelişim ve olgunlaşma sürecinde erken çocukluk deneyimlerinin kalıcı etkileri olması ile birlikte, bu deneyimlerin nasıl algılandığına bağlı olarak pozitif veya negatif etkiler ortaya çıkabilmektedir (Cassidy, 2008). Örnek olarak Nemutlu (2020), çocukluk çağında istismara maruz kalan bireylerin yetişkinlik döneminde diğer insanlara karşı daha fazla bilişsel çarpıtma geliştirebileceklerini ifade etmiştir. Bu noktadan hareketle, çocukluk dönemi mutlu geçiren genç yetişkinlerin bilişsel çarpıtmalarının daha az olacağı düşünüülerek, çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları ile bilişsel çarpıtma değişkenlerinin ilişkisi incelenmek istenmiştir.

Beck (2020), Cassidy (2008) ve Nemutlu (2020) gibi araştırma bulgularından hareketle çocukluk döneminde yaşanan deneyimlerin olumlu olmasının bilişsel çarpıtmaların oluşumuna karşı koruyucu bir faktör olabileceği fikri oluşmaktadır. Bu sebeple çocukluk dönemindeki yaşantıların niteliğini ifade eden çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları ile bilişsel çarpıtmaların birbiriyle ilişkili iki kavram olduğu düşünülmektedir. Bu değişkende yer alan anı kavramı, bireyin yaşadığı herhangi bir olayı bilincinde bekletmesinin ardından ortaya çıkardığı bilişsel süreci temsil eder. Bütün bireylerin çocukluk yıllarındaki anıları daima hafızalarında kalır. Ebeveynler ile yaşanan anılar, çocukluk arkadaşları ile oynanan oyunlar ve oyuncaklar, kardeşler ile paylaşılan anılar yaşam boyunca bireylere kılavuzluk eder. Bireylerin zihinlerinde bulunan ya da bilinçlerinde üstü örtülü olan tüm anılar bir ömür boyunca kendilerine ve kişiliklerine etki eder (Ülker, 2016). Yaşamın ilk on yılına ait otobiyografik anıların incelenmiş olduğu bir araştırmada, çocukluk yıllarındaki anıların yetişkinlik dönemindeki psikolojik sağlığa ilişkin pek çok ipucu barındırdığı bulunmuştur (Rubin, 2000).

Çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları değişkeninde yer alan mutluluk duygusu ise çocukların ilk tanıştığı duygulardan biri olmakla birlikte gelişimlerinde oldukça önemli bir etkiye sahiptir. Yaşamın başlangıç döneminde olan çocukların, önlerinde duran hayatlarına olumlu bakabilmeleri adına mutluluk duygusunun kuvvetli olması vazgeçilmezdir (Demiriz ve Ulutaş, 2016). Zira çocukluk döneminde psikolojik ihtiyaçların yeterli bir şekilde karşılanması ve bu dönemin mutlu ve huzurlu bir şekilde geçirilmesinin sağlıklı bir yetişkinlik için ön basamak olduğu ifade edilmektedir (Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019). Bu noktadan yola çıkarak çocukların mutluluk duygusu etrafında şekillenen anılarının sağlıklı bir gelişim için oldukça kıymetli olduğu söylenebilir. Bu bağlamda aile bireyleri çocukluk döneminin ilk anılarını oluşturmakla birlikte, çocukluk anılarının oluşumu ve içeriğine etki eden en büyük faktör haline gelmektedir (Schaffer, 1996, akt. Yılmaz ve Ülker, 2018; Yaman Akpınar ve Özteke Kozan, 2019). Çocuğun aile ortamını ve anne babasının kendisine olan yaklaşımını algılama biçimine bağlı olarak nasıl bir kişilik geliştireceği şekillenmektedir (Erdoğdu, 2006). Anne-baba ile geçirilen mutlu yaşantılar ve mutlu anılar çocuğun sağlıklı kişilik gelişimi için büyük bir etkiye sahiptir (Yaman Akpınar ve Özteke Kozan, 2019). Çocukların çok yönlü gelişimlerinin temellerini ebeveynleri ile olumlu etkileşim kurmalarının belirlediği söylenmektedir. Çocukluk döneminde birey için en önemli kişiler olan ebeveynler ve özellikle de anne ile kurulan ilişkinin kabul ya da ret algısına dayanmasının, çocuğun hayata bakış açısında önemli rol oynadığı öne sürülmektedir (Tezcan, 2015).

Çocukluk döneminde ebeveynler ile olan ilişkinin niteliğini yansıtan ebeveyn kabul-reddi, anne babanın çocuğa karşı sıcak, kabullenici, onaylayıcı ya da düşmanca, reddedici ve onaylamayan tavırları anlamına gelmektedir (Gander ve

Gardiner, 1998). Ebeveyn kabulü, ebeveynin çocuğa karşı destekleyici, anlayışlı, şefkatli, sevecen davranması ve ona fiziksel rahatlık sunmasıdır. Tüm bunlarla birlikte bu olumlu tutum ve davranışların çocuğa hissettirilmesi, bu duyguların ona yaşattırılması ve ifade edilmesini içerir (Rohner ve Khaleque, 2002). Ebeveyn reddi ise, anne babanın çocuğu hor görmesi, dışlaması, fiziksel ve duygusal gelişimine engel olması, eleştirel yaklaşması, sevmemesi, onaylamaması ve sert cezalar vermesi olarak tanımlanabilir. Bu tür bir yaklaşım sergileyen ebeveynlerin bazıları çocukları yük olarak görmekte iken bazıları ise diğer çocuklarla kıyaslamaktadır (Mayseless vd., 2004).

Ebeveyn kabulü ile yetişen çocuklar özgüveni yüksek, özerkliğini geliştirebilmiş, sosyal ve duygusal açıdan uyumlu ve geleceğe yönelik umutlu bakış açısına sahip bireyler olmaktadır (Khaleque ve Rohner, 2002). Buna karşın reddedilmiş çocuklar ise ebeveynlerinden sevgiyi nasıl alacağını bilemeyen, kendini yetersiz hisseden, ruhsal olarak yıkıma uğramış ve psikolojik zarar görmüş bireyler olmaktadır (Rohner vd., 2005). Alanyazın incelendiğinde, çocukluk döneminde algılanan ebeveyn kabul ya da ret duygusunun çocukta ne tür etkileri meydana getirdiğini araştıran bir sosyalizasyon kuramı ile karşılaşılmaktadır (Rohner, 2004). Ebeveyn kabul-ret kuramı olarak adlandırılan bu kurama göre, ebeveyn kabul-ret algısı temel olarak kişilerarası ilişkilerdeki sıcaklık boyutuna dayanmaktadır. Sıcaklık boyutunun bir ucunda ebeveyn reddi yer alırken diğer ucunda ise ebeveyn kabulü yer almaktadır (Dedeler vd., 2017). Ebeveyn kabul ihtiyacının yeterince karşılanmadığı birçok bireyin olumsuz bir dünya görüşüne sahip olduğu, yaşamı ve var oluşu tehlikeli olarak değerlendirdiği görülmektedir (Derincegöz, 2019).

Benzer şekilde Schmidh ve diğerleri (1995) bir çocuğun, bebeklikten itibaren ailesi ile olan ilişkisini temel alarak çevresini anlamlandırdığını ve uyum sağladığını belirtmektedirler. Bu sebeple ebeveyni ya da bakım vereni ile ilişkisi zarar verici olan çocukların yetişkinlik döneminde işlevsel olmayan şemalara sahip olduklarını vurgulamışlardır. Bodur da (2021), kendi araştırma bulgularından yola çıkarak sağlıklı anne-baba yaklaşımının yer aldığı demokratik tutumun bilişsel çarpıtmalara karşı koruyucu bir etkisi olduğunu belirtmiştir. Güneş (2016) ise ana-baba tutum boyutları ile otomatik düşünceler arasındaki ilişkide, anne ve babadan algılanan ilgi azaldıkça işlevsiz otomatik düşüncelerin arttığının altını çizmiştir. Güneş'in (2016) araştırması göz önüne alındığında bu çalışmada ebeveyn reddi yaşayan çocukların bilişsel çarpıtmalarının daha yoğun ve güçlü olabileceği düşünülmüştür. Ebeveyn reddi yaşayan bireylerin yaşamış oldukları yetersizlik, sevilme, onaylanmama gibi durumlar ile temel inançlarının bu algılar üzerinde biçimlendirici olabileceği ve bu durumun bilişsel çarpıtmalara sebebiyet verebileceği yönünde bir hipotez geliştirilmiştir.

Ebeveynlerin kabul ya da ret içeren tutum ve davranışları çocukluk dönemindeki yaşantıların içeriğini doldurmaktadır. Çocuklar yetişkinliğe eriştiklerinde çocukluk anılarına baktıkları takdirde, birlikte en çok zaman geçirmiş oldukları ebeveynleri ile olan etkileşimleri gözünde canlanmaktadır. Bu görüşü destekleyen Karabacak ve diğerlerine (2015) göre çoğunlukla bireylerin dâhil olduğu ilk sosyal etkileşimler aile ile kurulan ilişki ortamlarında olmuştur. Benzer vurguda bulunan Alkım Arı (2021), çocukların ilk sosyal ilişkilerini ailesi ile kurduklarını ve bu ilişkinin niteliğine göre bebeklerin hem kendi hem de çevreye yönelik düşünce ve inançlar geliştirdiklerini ve yaşamlarını sürdürebilmek amacıyla küçük dünyalarında öğrendiklerini gelecekteki gerçek dünyaya da aktarma çabasında olduklarını belirtmiştir. Benzer şekilde Miller (2020) da, bir çocuğun dünyaya geldiğinde ebeveynlerinden sevgi, şefkat, dikkat, ilgi, korunma, dostluk ve iletişim beklediğini belirtmektedir. Bu ihtiyaçları giderilen çocukların bedenlerinin hayatları boyunca bu iyi anıları taşıyacağını vurgulamaktadır. İhtiyaçlarına cevap verilmeyen çocukların ise hayatlarının geri kalanında bu anıların özlemine çekeceklerini dile getirmektedir. Bu sebeple çocukluk yaşantılarının resmi olan mutluluk ve huzur anılarının, bireylerin ebeveynlerinden kabul ya da ret görmesi ile ilişkili olduğu tahmin edilmektedir. Bu noktadan yola çıkarak, ebeveynlerinden kabul gören ve mutluluk anılarını deneyimleyen bireylerin temel inançlarının bilişsel çarpıtmalar yerine

rasyonel düşüncelere sahip olacağı öngörülmektedir. Çocukluk dönemini zorlu ve mutsuz geçiren, ebeveynlerinden sıcak bir yaklaşım alamayan bireylerin ise düşünce hataları ve bilişsel çarpıtmalara daha yatkın olabileceği düşünülebilir.

Özetle, erken çocukluk dönemindeki anne, baba ve çocuk arasındaki ilişki ve etkileşimin bireylerin bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimleri üzerindeki etkisi dikkate alındığında, ebeveyn kabul-reddi, çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları ve bilişsel çarpıtmaların bireylerin psikolojik iyi oluşlarıyla ilişkisinin incelenmesinin önemli olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu araştırmanın amacı ebeveyn kabul-ret algısı ve çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarının bilişsel çarpıtma düzeyini yordama gücünü incelemek olarak belirlenmiştir.

1.1. Problem Cümlesi

Üniversite öğrencilerinin ebeveyn kabul-ret algısı ve çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları bilişsel çarpıtma düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

1.2. Alt Problemler

1. Üniversite öğrencilerinin ebeveyn kabul-ret algıları bilişsel çarpıtma düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
2. Üniversite öğrencilerinin çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları bilişsel çarpıtma düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Deseni

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin ebeveyn kabul-ret algıları ile çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarının bilişsel çarpıtmalarını yordama düzeylerini incelemek amacıyla, betimsel araştırma tekniklerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi araştırmak ve bu ilişkileri tanımlamak amacıyla kullanılan bir modeldir (Totan, 2008). İlişkisel tarama modeli kullanılarak bu araştırma kapsamında yer alan bağımsız değişkenler olan ebeveyn kabul-ret algısı ile çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarının, bağımlı değişken olan bilişsel çarpıtmaları yordamadaki rolü incelenmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İzmir’de yer alan bir üniversitede öğrenim gören öğrencileri kapsamaktadır. Çalışma grubunun seçiminde ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ulaşılabilir örnekleme, araştırmacının hedeflediği çalışma grubuna ulaşmada sıkıntı çektiği durumlarda, kolaylıkla ulaşabileceği bir örnekleme seçtiği yöntemdir (Özen ve Gül, 2007). Bu araştırmanın verileri pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde toplanmıştır. Bu nedenle tüm fakültelerden veri toplama araçlarının çevrimiçi olarak öğrencilere iletilme izni talep edilmiştir. Ancak sadece eğitim fakültesi öğrencilerine erişim sağlanabilmiştir. Veri toplama sürecinde 241 kişiye ulaşılmıştır. Kayıp veri ve uç değer analizi sonucunda 210 kişilik bir veri seti elde edilmiştir. Katılımcıların yaş ortalaması 21.66, standart sapması ise 3.51’dir. Tablo 1’de gösterildiği üzere araştırmanın çalışma grubunu 161 kadın, 49 erkek eğitim fakültesi öğrencisi oluşturmaktadır.

Tablo 1

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin sıklık ve yüzdelik değerleri

Değişken		(f)	(%)
Cinsiyet	Kadın	161	76.7
	Erkek	49	23.3
Yaş	18-20	86	41
	21-23	103	49
	24-26	8	3.8
	27-29	3	1.4
	30-32	5	2.4
	33-44	5	2.5
Bölüm	PDR	34	16.2
	Okul öncesi öğretmenliği	23	11
	Sınıf öğretmenliği	53	25.2
	BÖTE	7	3.3
	Özel eğitim	24	11.4
	Türkçe öğretmenliği	24	11.4
	Fen bilgisi öğretmenliği	26	12.4
	Sosyal bilgiler öğr.	17	8.1
	Resim- iş öğretmenliği	2	1
	Hazırlık	7	3.3
	1	67	31.9
	2	42	20
	3	57	27.1
	4	37	17.6

2.3. Veri Toplama Araçları

Bilişsel çarpıtmalar ölçeği (Düşünme türleri ölçeği)

Bireylerin bilişsel çarpıtmalarını ölçmeyi amaçlayan ölçek Covin ve diğerleri tarafından (2011) geliştirilmiştir. Ölçek; içerisinde yer alan 10 bilişsel çarpıtmayı, hem sosyal ilişkiler hem de kişisel başarı alanları altında ölçen toplam 20 maddeden oluşmaktadır (Covin vd., 2011). Yedili likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçeğin iç geçerliliği Cronbach alfa testi ile değerlendirilmiş ve ölçeğin iç tutarlılığı $\alpha=.85$ olarak rapor edilmiştir. Alt ölçekler için; kişilerarası alt ölçeği, $\alpha=.75$, başarı alt ölçeği, $\alpha=.79$ olarak bulunmuştur. Ölçek üzerinde yapılan ikinci çalışmada toplam puanın iç tutarlılık katsayısı .89 olarak belirlenmiştir. Alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayıları ise .91 olarak saptanmıştır. Yazarlar büyük popülasyonlarda toplam puanın kullanılmasını önermişlerdir (Covin vd., 2011).

Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Özdel ve diğerleri (2014) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışma 18-35 yaş arasında olup klinik bir hastalığı olan ve 19-29 yaş aralığında yer alıp klinik bir rahatsızlığı bulunmayan yetişkin bireyler için uyarlanmıştır. Klinik bir rahatsızlığı bulunmayan grup için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları toplam ölçek puanı .93, sosyal ilişkiler alt boyut için .87 ve kişisel başarı alt boyut için .87 olarak elde edilmiştir (Özdel vd., 2014). Bu araştırmadaki çalışma grubu içinde ise Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeğine ait toplam puan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .92 olarak tespit edilmiştir. Ek olarak bu çalışmada Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeğinin toplam puanı kullanılmıştır.

Yetişkin ebeveyn kabul-ret ölçeği-kısa form

Yetişkin bireylerin çocukluk dönemine ait ebeveyn kabul-reddi ile ilgili yaşantılarını ölçmek amacıyla Rohner ve diğerleri tarafından 1978 yılında geliştirilmiştir. Dörtlü likert tipinde düzenlenmiştir (Rohner vd., 1978, akt. Dedeler vd., 2017). Ölçek, sıcaklık/şefkat, kayıtsızlık/ihmal, düşmanlık/saldırganlık ve ayrışmamış ret olmak üzere dört alt boyuttan oluşmakta olup toplam 24 maddedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar bireyin ebeveyninden algıladığı reddin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Orijinal ölçeğin alt ölçeklerinin iç tutarlılık katsayıları .81'in üzerinde rapor edilmiştir (Rohner vd., 1978, akt. Dedeler vd., 2017).

Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Dedeler ve diğerleri (2017) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alfa iç tutarlık katsayılarının, anne formu için .75-.88 arasında, baba formu için .85-.95 arasında değişmekte olduğu rapor edilmiştir. Tüm ölçeğin iç tutarlık katsayısının anne ve baba formları için sırasıyla .92-.96 olduğu bildirilmiştir. Test-tekrar test güvenirliği, anne formu için .78, baba formu için .95 olarak bulunmuştur. Ana Babaya Bağlanma Ölçeği ile yapılan geçerlik çalışmasında ise alt ölçeklerin iç tutarlık, anne formu için .68-.89 arasında baba formu için .82-.91 arasında değişmekte olup ve tüm ölçeğin iç tutarlık katsayısı ise anne ve baba formları için sırasıyla .90-.94'tür. Ölçeğin kısa formu, anne formu için 24 ve baba formu için de 24 madde olmak üzere toplamda 48 maddeden oluşmaktadır (Dedeler vd., 2017).

Gerçekleştirilen bu araştırmada Yetişkin Ebeveyn Kabul-Ret Ölçeği Anne Formunun Cronbach alfa iç tutarlık katsayı değerleri; sıcaklık/şefkat alt boyutu için .92, düşmanlık/saldırganlık alt boyutu için .71, kayıtsızlık/ihmal alt boyutu için .73 ve ayrılmamış ret alt boyutu için .75 olarak analiz edilmiştir. Yetişkin Ebeveyn Kabul-Ret Ölçeği Anne Formunun toplam puan iç tutarlık katsayısı ise .93 olarak bulunmuştur. Ölçeğin baba formuna ait Cronbach alfa iç tutarlık katsayılarının ise; sıcaklık/şefkat alt boyutu için .95, düşmanlık/saldırganlık alt boyutu için .80, kayıtsızlık/ihmal alt boyutu için .85 ve ayrılmamış ret alt boyutu için .77 olduğu saptanmıştır. Baba formunun toplam puan iç tutarlık katsayısı ise .95 olarak rapor edilmiştir. Yapılan bu araştırmada Yetişkin Ebeveyn Kabul-Ret Ölçeği Anne ve Baba formlarına ait toplam ölçek puanları kullanılmıştır.

Çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları ölçeği

Ölçek, bireyin çocukluk yıllarındaki anılarını değerlendirebilmek amacıyla Richter ve diğerleri tarafından 2009 yılında geliştirilmiştir. Tek boyutlu bir yapıda olan ölçek 20 maddeden oluşmaktadır. Beşli likert tipi derecelendirmeye sahiptir. Ölçekten alınan yüksek puanlar bireyin çocukluk döneminde mutluluk ve huzur içeren anılarının çokluğunu ifade etmektedir (Richter vd., 2009). Yapılan çalışmalarda, tek boyutlu yapının toplam varyansın %64,34'ünü açıklamakta olduğu ve maddelerinin faktör yüklerinin .64 ile .85 arasında değiştiği rapor edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlık güvenirlik katsayısı .97 olarak bulunmuştur. İki hafta arayla yapılan uygulamada test tekrar test korelasyon katsayısı ise .91 olarak rapor edilmiştir (Richter vd., 2009).

Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmaları Akın ve diğerleri tarafından 2013 yılında yapılmıştır. Ölçeğin faktör yükleri .52 ile .75 arasında değişmekte iken madde toplam korelasyon katsayıları ise .21 ile .68 arasında sıralanmıştır. Ölçeğin iç tutarlık güvenirlik katsayısı .88 olarak rapor edilmiştir (Akın vd., 2013). Çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarının üniversite öğrencileri üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları ise Yılmaz (2019) tarafından gerçekleştirilmiştir. Yaptığı analiz sonucunda Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anıları Ölçeğinin iç tutarlık katsayısını .89 olarak bulmuştur. Mevcut araştırmada içinde ise Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anıları Ölçeğinin toplam puan iç tutarlık katsayısı .98 şeklinde hesaplanmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verilerini toplayabilmek amacıyla ilk olarak İzmir'de bulunan bir üniversitenin Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'na başvurulmuştur. Pandemi şartları elvermediği için verilerin, öğrenci e-posta adresleri aracılığıyla çevrimiçi platform üzerinden elde edilmesine dair gerekli izin alınmıştır. Bu doğrultuda ikinci adım olarak üniversitenin Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı aracılığıyla ilgili üniversitede yer alan tüm fakültelerin Öğrenci İşlerinden veri toplama araçlarının öğrencilerin e-postalarına iletilmesi için talepte bulunulmuştur. Ancak yalnızca eğitim fakültesinden bu uygulamanın yapılma izni alınabilmıştır. Bu nedenle eğitim fakültesi öğrencilerinin e-postalarına ilgili link gönderilmiştir. Araştırma

verileri 2020-2021 eğitim öğretim yılı içerisinde Eğitim Fakültesinden ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile toplanmıştır. Ek olarak internet üzerinden Eğitim Fakültesi öğrencilerine açık sosyal medya hesapları üzerinden duyurular yapılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmanın, ebeveyn kabul-ret algısı ve çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları olmak üzere iki bağımsız değişkeni ve bilişsel çarpıtmalar olarak ise bir bağımlı değişkeni bulunmaktadır. Üniversite öğrencilerinin bilişsel çarpıtma düzeylerini yordayan bu değişkenleri incelemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. En az iki bağımsız değişkenin bir bağımlı değişken ile yordayıcılığının incelendiği durumlarda çoklu doğrusal regresyon analizinin kullanılması beklenir (Leech vd., 2005).

Ön Analizler

Kayıp veriler. Araştırma örneklemini İzmir’de bir üniversitenin Eğitim Fakültesinde lisans eğitimi alan üniversite öğrencileri olarak belirlenmiştir. Ancak örnekleme yer alan toplam 5 öğrencinin farklı fakültede öğrenim gördüğü, yüksek lisans eğitimi aldığı ya da mezun olduğu görülmüştür. Bu sebeple belirlenen 5 kişi araştırmaya dahil edilmemiştir. Bununla birlikte 2 öğrencinin ise bazı ölçek sorularını cevapsız bırakmasından dolayı bilişsel çarpıtma puanlarının hesaplanmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak 7 kişi örneklemden çıkarılmıştır.

Uç değerler. Araştırma değişkenlerine ilişkin tek değişkenli ve çok değişkenli uç değer analizleri yapılmıştır. Tek değişkenli uç değer analizi için veriler Z puanına çevrilmiştir. Leech ve diğerlerinin (2005) belirttiği +2.5 ve -2.5 sınırını aşan 15 değer çıkarılmıştır. Çok değişkenli uç değer analizi için ise Mahalanobis uzaklıkları testi yapılmıştır. Literatüre göre çoklu regresyon analizine başlamadan önce bu gözlem birimleri veri setinden çıkarılmalıdır (Ghorbani, 2019). Yapılan bu test ile çok değişkenli 11 kişinin verisi silinmiştir. Araştırma değişkenlerine göre normal dağılımın dışında yer alan toplam 26 kişi araştırma örneklemini dışında tutulmuştur. Sonuç olarak araştırma 210 eğitim fakültesi öğrencisi üzerinde yürütülmüştür.

Çoklu doğrusal regresyon analizinde, bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasındaki ilişkinin doğrusal olması, hatanın normal dağılımlı olması ve bağımsız değişkenlerle ilişkisiz olması, bağımsız değişkenler arasında çoklu doğrusallık ilişkisinin bulunmaması varsayılar (Leech vd., 2005). Gerçekleştirilen bu çalışmada bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasında doğrusal bir ilişki bulunmaktadır. Bağımsız değişkenler arasında çoklu doğrusallık sorununa rastlanmamıştır. Hata normal dağılım göstermekle birlikte bağımsız değişkenlerle ilişkisi bulunmamaktadır.

3. Bulgular

3.1. Betimsel İstatistikler

Üniversite öğrencilerinin bağımlı ve bağımsız değişkenlere ilişkin aldıkları puan ortalamaları, standart sapmaları ve minimum-maksimum puanları Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2

Üniversite öğrencilerinin bağımlı ve bağımsız değişkenlere ilişkin aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları ve minimum-maksimum puanlar (N=210)

Değişkenler	$\bar{x}$	Standart Sapma	Minimum Puan	Maksimum Puan
Bağımlı Değişken				
Bilişsel Çarpıtma	78.10	22.66	22	129
Bağımsız Değişkenler				
Ebeveyn Kabul-Ret	39.26	14.72	24	80
Algısı Baba				

Ebeveyn Kabul-Ret Algısı Anne	34.14	10.56	24	67
Çocukluk Dönemi Mutluluk/ Huzur Anıları	77.14	20.58	22	100

Tablo 2'ye bakıldığında araştırmanın bağımlı değişkeni olan bilişsel çarpıtma düzeylerine ilişkin ortalama puanın 78.10 olduğu görülmektedir. Araştırmanın bağımsız değişkenlerinin ortalama puanları incelendiğinde ise; ebeveyn kabul ret algısı baba formu ortalamasının 39.26, ebeveyn kabul ret algısı anne formu ortalamasının 34.14 ve çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları ortalamasının 77.14 olduğu göze çarpmaktadır.

Bu araştırmada bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni yordama düzeyini saptamak amacıyla regresyon analizi kullanılmıştır. Ancak regresyon analizi öncesinde bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon değerleri incelenmiştir. İncelenen korelasyona ilişkin değerler Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3

Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki Pearson Korelasyon katsayıları

	Bilişsel Çarpıtma	Ebeveyn Kabul-Ret Algısı Baba	Ebeveyn Kabul-Ret Algısı Anne	Çocukluk Dönemi Mutluluk/ Huzur Anıları
Bilişsel Çarpıtma				
Ebeveyn Kabul-Ret Algısı Baba	.18*			
Ebeveyn Kabul-Ret Algısı Anne	.31*	.44*		
Çocukluk Dönemi Mutluluk/ Huzur Anıları	-.26*	-.58*	-.61*	

*p<.05

Tablo 3'e bakıldığında değişkenler arasındaki korelasyon değerlerinin .18 ile -.61 arasında değiştiği ve çoklu eş doğrusallık sorununa neden olacak kadar yüksek olmadığı göze çarpmaktadır.

3.2. Üniversite Öğrencilerinin Bilişsel Çarpıtma Düzeylerinin Ebeveyn Kabul-Ret Algısı ve Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anıları Tarafından Yordanmasına İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmanın "Üniversite Öğrencilerinin Ebeveyn Kabul-Ret Algısı ve Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anıları Bilişsel Çarpıtma Düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?" şeklindeki problem cümlesini cevaplamak amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analize ilişkin bulgular Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4

Üniversite öğrencilerinin ebeveyn kabul-ret algısı ve çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarının bilişsel çarpıtma düzeylerini yordamasına ilişkin R ve R² değerleri

Değişken	R	R ²	R ² Değişimi	F Değişim	Sd1	Sd2	F Değişim Anlamlılık
EKRÖ-A	.32	.11	.092	8.07	3	206	.000

EKRÖ-A= Ebeveyn Kabul-Ret Ölçeği Anne

Tablo 4 incelendiği üzere üniversite öğrencilerinin "Ebeveyn Kabul-Ret Ölçeği Anne Formu" puanlarının "Bilişsel Çarpıtma Ölçeği" puanlarını anlamlı bir şekilde yordadığı ve toplam varyansın %9'unu açıkladığı göze çarpmaktadır. Ancak "Ebeveyn Kabul-Ret Ölçeği Baba Formu" ve "Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anıları Ölçeği" puanlarının "Bilişsel Çarpıtma Ölçeği" puanları üzerinde anlamlı bir yordayıcı rolü bulunamamıştır. "Ebeveyn Kabul-Reddi Anne" değişkeni ile "Bilişsel Çarpıtma" puanları arasındaki ikili korelasyon pozitif yönde ve anlamlı bulunmuştur (R=.32, R²=.11, F(8.07), p<.05).

Regresyon analizinde "Ebeveyn Kabul-Ret Ölçeği Anne Formu" puanları "Bilişsel Çarpıtma Ölçeği" puanlarını %9 oranında yordamaktadır. Elde edilen bu bulgu istatistiksel olarak anlamlı olmasına rağmen bilişsel çarpıtmalar kavramını açıklamada yetersiz kalmıştır. Ek olarak tablo 4'teki bulgular incelendiğinde R^2 değerinin .11 olması sebebiyle araştırmanın küçük etki büyüklüğüne sahip olduğu da göze çarpmaktadır.

Tablo 5

Ebeveyn kabul-ret anne değişkeninin bilişsel çarpıtma düzeyi puanlarını yordamasına ilişkin b, beta değerleri ve anlamlılık düzeyi

Değişken	B	Standart Hata	Beta	T	p
Sabit	68.85	14.05		4.90	.000
Ebeveyn Kabul-Ret Ölçeği Anne	.52	.18	.24	2.87	.005

Özetle, Tablo 4 ve 5 incelendiğinde "Ebeveyn Kabul-Ret Anne" değişkeninin üniversite öğrencilerinin "Bilişsel Çarpıtma" puanlarındaki toplam varyansın %9'unu açıkladığı görülmektedir. "Ebeveyn Kabul-Ret Anne" değişkeninin tek değişken olarak açıklayıcılık düzeyinin (.092) düşük olduğu saptanmıştır. Belirtilen çoklu doğrusal regresyon eşitliği (modeli);

$$\text{BİLİŞSEL ÇARPITMA} = 68.85 + .52 \times \text{EKRÖ-ANNE}$$

Elde edilen regresyon eşitliği (modeli) incelendiğinde, "Ebeveyn Kabul-Ret Ölçeği- Anne Formu" puanlarındaki 1 (bir) birimlik artış, "Bilişsel Çarpıtma" puanlarında +.52 puanlık artışa neden olmaktadır.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada, çalışmaya katılan lisans öğrencilerinin ebeveyn kabul-ret algısı ve çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarının bilişsel çarpıtma düzeylerini yordama derecesi incelenmiştir. Gerçekleştirilen çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda "Ebeveyn Kabul-Ret Anne" formundan elde edilen puanların bilişsel çarpıtma düzeyinin %9'unu yordadığı görülmüş ve aralarındaki ilişkinin pozitif yönde olduğu saptanmıştır. Ancak "Ebeveyn Kabul-Ret Baba" formundan elde edilen puanlar ile çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları değişkeninin bilişsel çarpıtma düzeylerini yordamadığı bilgisine ulaşılmıştır. Özetle ebeveyn kabul-ret anne değişkenine ait elde edilen puanlardaki artış ya da azalış bilişsel çarpıtma düzeyinde pozitif yönde bir değişim yaratmakta iken, ebeveyn kabul-ret baba değişkeni ile çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları değişkeninden elde edilen puanlardaki artış ya da azalış bilişsel çarpıtma düzeylerinde herhangi bir değişim yaratmamaktadır.

"Üniversite öğrencilerinin ebeveyn kabul-ret algısı ve çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları bilişsel çarpıtma düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?" şeklindeki problem cümlesine ilişkin elde edilen bulgular incelendiğinde, ebeveyn kabul-ret anne değişkeninden elde edilen puanların bilişsel çarpıtma düzeyinin %9'unu yordamasının düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bu çalışmada üniversite öğrencilerinin çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarının bilişsel çarpıtma düzeylerini yordayıcı rolü bulunduğu iddia edilmiştir. Ancak yapılan analiz sonucunda, çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarının bilişsel çarpıtma düzeyini yordamadığı saptanmış ve bu hipotez reddedilmiştir.

Araştırma konusuna ilişkin yurt içi ve yurt dışında yapılan araştırmalar incelendiğinde ebeveyn kabul-ret algısı ile çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarının birlikte bilişsel çarpıtma düzeylerini yordayıcı rolü üzerine yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Aynı zamanda bilişsel çarpıtma düzeylerini yordayan değişkenlerin incelendiği sınırlı sayıda

araştırmayla karşılaşılmıştır. Bu çalışmaya yakın perspektifte olarak, çocukluk dönemine ait değişkenler ile bilişsel çarpıtma düzeyinin ilişkisinin incelendiği çalışmalar dikkati çekmiştir.

Karakurum (2020), yapmış olduğu çalışmada çocukluk dönemine dair başka bir değişken olan bağlanma stilleri ile bilişsel çarpıtma değişkeninin ilişkisini incelemiştir. Saplantılı, kayıtsız ve korkulu bağlanma stiline sahip bireylerde bilişsel çarpıtmaların daha yaygın olduğunu tespit etmiştir. Benzer şekilde Sancak (2020), bağlanma stilleri ile olumsuz otomatik düşünceler arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, otomatik düşünceler ile güvenli bağlanma arasında negatif yönlü; kaygılı ve kaçınan bağlanma ile arasında ise pozitif yönlü bir ilişkiye rastlamıştır. Bağlanma stillerinin olumsuz otomatik düşüncelerin %28'ini yordadığını saptamıştır. Kalender (2017) de bağlanma stilleri ile otomatik düşüncelerin ilişkisini incelediği araştırmasında, güvenli bağlanma stiline sahip üniversite öğrencilerinin otomatik düşünceler ölçeğinden düşük puan aldıklarını; kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip üniversite öğrencilerinin ise yüksek puanlar aldıklarını tespit etmiştir. Ek olarak kaygılı-kararsız bağlanma stilinin olumsuz otomatik düşünceler üzerinde yordayıcı etkisinin olduğunu ortaya koymuştur. Benzer bir araştırma yürüten Bartholomew ve Horowitz (1991) birlikte ele aldıkları çalışmalarında genç yetişkin bireylerin bağlanma stillerini incelemişlerdir. Araştırmalarında, kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin başkalarına yakın olmakta ve bağlanmakta zorluklar çektiklerini fark etmişlerdir. Dolayısıyla kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin bir anlamda bilişsel çarpıtma uyguladıklarını belirtmişlerdir.

Bodur'un (2021), bilişsel çarpıtmalar ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, demokratik tutuma sahip ailede yetişen üniversite öğrencilerinde daha düşük bilişsel çarpıtma puanlarına rastlanmıştır. Buna karşın koruyucu ve otoriter tutumla yetişen üniversite öğrencilerinde ise yüksek bilişsel çarpıtma puanları ile karşılaşılmıştır. Yeşilyurt (2017) da benzer şekilde üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada algılanan demokratik tutum arttıkça otomatik düşünce düzeylerinin azaldığını, algılanan koruyucu ve otoriter ebeveyn tutumları arttıkça ise otomatik düşünce puanlarında yükseliş olduğunu tespit etmiştir. Benzer alanda bir araştırma yürüten Güneş de (2016), ana-baba tutum boyutları ile otomatik düşünceler arasındaki ilişkiyi analiz ettiği araştırmasında ana ve babadan algılanan ilgi ve sıcaklık arttıkça otomatik düşünce puanlarında azalma olduğunu saptamıştır.

Alanyazından derlenen bu araştırmalar, ebeveyn-çocuk ilişkisinin bilişsel çarpıtmaların oluşumunda anlamlı bir rolü olduğunu ve ebeveyn kabulünü içeren demokratik tutum ile güvenli bağlanma değişkenlerinin bilişsel çarpıtmaların oluşmasında koruyucu bir yeri olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla alanyazında sınırlı sayıda yer alan araştırma bulguları ile genç yetişkin bireylerin ebeveyn kabul-ret puanlarının bilişsel çarpıtma düzeylerini yordayıcı rolünün bulunduğu bu araştırmanın bulguları paralellik göstermektedir. Ancak Gönen (2014) gerçekleştirdiği çalışmada, anne baba tutumları ile bilişsel çarpıtma puanları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlamamıştır. Benzer şekilde Nemutlu (2020) da çalışmada bağlanma stillerinden güvenli bağlanma türü puanları arttıkça bilişsel çarpıtma puanlarının da arttığını; kaygılı ve kaçınan bağlanma türleri puanları arttıkça bilişsel çarpıtma puanlarının azaldığını saptamıştır. Gönen (2014) ve Nemutlu'nun (2020) araştırma sonuçları, alanyazında yer alan araştırma bulguları ve bu çalışmada elde edilen bulgular ile farklılık göstermektedir. Çocukluk dönemindeki ebeveyn-çocuk ilişkisi ile yetişkinlik dönemindeki bilişsel çarpıtmaların ilişkisini inceleyen daha büyük örneklem grubu ile yapılacak daha fazla çalışmaya ihtiyaç bulunmaktadır.

Yoldaş Bıçkı (2020), ebeveyn kabul-reddi ile mükemmeliyetçilik değişkeni arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, EKAR-Baba ve EKAR-Anne formlarından elde edilen puanlar ile mükemmeliyetçilik değişkenine ait puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Araştırmaya göre ebeveynlerden algılanan ret algısı yükseldikçe mükemmeliyetçilik artmıştır.

Mükemmeliyetçiliğin bilişsel çarpıtma türlerinden –meli, malı ifadeleri kapsamında yer aldığı düşünüldüğünde, belirtilen bu araştırma bulguları ile yapılan bu çalışma sonuçlarının uyumlu olduğu gözükmemektedir.

Bu araştırmanın kuramsal çerçevesinde ebeveynlerin kabul ya da ret boyutundaki algılarının, üniversite öğrencilerinin bilişsel çarpıtmalarını etkilediğine yönelik hipotez geliştirilmiştir. Elde edilen bulgular neticesinde anneden algılanan kabul-ret düzeyinin bilişsel çarpıtmaları yordadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte yapılan alanyazın incelemelerinde, anne-çocuk bağının ve etkileşiminin yetişkinlikteki etkilerine dair birçok çalışma ile karşılaşılmıştır (Tüzün ve Sayar, 2006; Ulutaş, Aksoy ve Çalışkan, 2016). Bahse konu araştırmalarda anne-çocuk etkileşiminin sağlıklı olmasının önemi birçok kere kanıtlanmıştır. Gerçekleştirilen çalışmalar, bu araştırmanın anneden algılanan ebeveyn kabul-ret algısının bilişsel çarpıtmaları yordayabilme gücünün bulunduğuna yönelik bulgusunu temel çerçevede desteklemektedir.

Yapılan bu araştırmada, beklenen düzeyde yüksek bir yordayıcılık derecesine ulaşılamamasında etkili olabileceği düşünülen birkaç faktör yer almaktadır. Bu olası faktörlerden ilki Ebeveyn Kabul-Ret kuramına dayanmaktadır. Ebeveyn Kabul-Ret kuramı, ebeveynlerden hissedilen kabul-ret algılamasının çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik dönemlerindeki etkilerini incelemektedir. Ancak 2000’li yıllarda, kabul-ret algılamasının sadece çocukluk dönemindeki ebeveyn-çocuk ilişkisi ile değil aynı zamanda çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik dönemindeki diğer önemli ilişkilerle de bağlantılı olabileceği düşünülmüştür (Rising ve Rohner, 2020). Bu sebeple, genç yetişkin bireylerin bilişsel çarpıtmalarının oluşmasında ilişki düzeyinde sadece ebeveyn kabul-ret algısına odaklanılmasının yetersiz kalmış olabileceği söylenebilir.

Kişilerarası Kabul-Ret kuramının baş etme alt kuramına göre ise, birtakım sosyal-bilişsel kapasiteye sahip bireyler, reddedilmenin olumsuz sonuçlarına rağmen kendilerini bu olumsuz etkilerden uzaklaştırabilmektedirler. Bu sosyal-bilişsel kapasiteler ayrıştırılmış kendilik algısı, öz belirleme ve kişiselleştirmeme becerileri olarak belirlenmiştir (Rohner, 2005).

Ayrıştırılmış bir kendilik duygusuna sahip bireyler reddedilme ile daha sağlıklı bir şekilde başa çıkabilmektedirler. Ayrıştırılmış kendilik duygusunun diğer bir parçası olan öz belirleme de bireylerin reddedilme ile başa çıkabilme kapasitelerini etkilemektedir. Öz belirleme becerisine sahip bireyler yaşadıkları olumsuz deneyimlere rağmen içsel odağı olan ve yaşadıkları olayları kontrol edebilen bireylerdir (Deci ve Ryan, 2000). Bu nedenle bu bireylerin ret algısı ile psikolojik olarak daha etkili bir şekilde başa çıkabilmeleri ve dolayısıyla bilişsel çarpıtmaların etkisinden kurtulabilmeleri mümkündür.

Kişiselleştirmeme becerisi olan kişiler, reddedilme gibi olumsuz yaşam deneyimleri ile daha sağlıklı baş etmek için psikolojik kaynaklara sahip kişilerdir. Yaşadıkları her olumsuz deneyimi benlik algısı ile bütünleştirmek yerine kendileri ile ilgili olmadığını kavrayabilen ve kendini koruyabilen bireylerdir. Bu sebeple kişiselleştirmeme becerisine sahip kişilerin, ebeveyn reddi algılasalar dahi bu durumu kişisel algılamayarak olumsuz etkilerinden uzaklaşmış olabilmeleri mümkündür (Rising ve Rohner, 2020). Dolayısıyla belirtilen psikolojik kaynaklara sahip bireylerin, ebeveyn reddinin olumsuz etkilerinden kendilerini koruyarak, bilişsel çarpıtmaların oluşumuna karşı kendi kontrollerini sağlamış olabilecekleri düşünülmektedir.

Kişilerarası Kabul-Ret Kuramı, bazı kişilerin çocuklukta ebeveyn reddi algılamış olmasına rağmen, hayatındaki diğer alanlarda sahip oldukları olumlu deneyimler ve doyum sağlayıcı yakın ilişkiler sayesinde, ebeveyn reddine karşı psikolojik dayanıklılıklarını koruyabildiklerini belirtmektedir. Bu sebeple, bilişsel çarpıtma düzeylerinin yordanmasında ebeveyn kabul-ret algısı değişkeninin yeterli olmayacağı; bireyin hayatındaki diğer önemli ilişkilerin de incelenmeye değer olduğu söylenebilir (Rising ve Rohner, 2020).

Yapılan bu araştırmada yer alan ebeveyn kabul-ret algısı değişkeni, Ebeveyn Kabul-Ret kuramına ait bir kavramdır. Bu kavram, içinde yer aldığı kuramla paralel olarak anne ve babadan algılanan kabul ya da ret algısına dayanan duyguları temsil etmektedir. Dolayısıyla duygusal boyutta yer almaktadır. Ancak bu araştırmanın bağımlı değişkeni olan bilişsel çarpıtmalar değişkeni ise bilişsel alana ait bir kavramdır. Bu sebeple, bireyi açıklamada duygusal alanı temsil eden bir değişkenin bilişsel alanı temsil etmekte olan bir başka değişkeni yordamamış olabileceği düşünülebilir ve bu durum, ebeveyn kabul-ret algısının bilişsel çarpıtma düzeylerini yordama gücünün az olmasının olası sebeplerinden biri olabilir.

Ebeveyn kabul-ret algısının bilişsel çarpıtmaları yordama gücünün az olmasına etki edebilecek başka faktörlerden de söz edilebilir. Örneğin, çocukluk döneminde ebeveyn reddi algılamış bazı bireyler, sahip oldukları birtakım beceri ve özellikler sayesinde yetişkinlik döneminde bu durumla sağlıklı bir şekilde baş edebilirler (Özer, 2013). Psikolojik sağlamlığı yüksek ve sağlıklı başa çıkma becerilerini geliştirmiş olan bu bireyler, ebeveyn reddi algılasalar dahi bilişsel çarpıtmaların oluşumuna karşı kendi kontrollerini sağlamış olabilirler.

Yapılan bu araştırmada anneden algılanan ret algısının bilişsel çarpıtmaları yordamasına karşın, babadan algılanan ret algısının bilişsel çarpıtmaları yordamamasına etki edebilecek olası bir faktörün kültürel özellikler ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Balin (2021), Tezel Şahin ve diğerleri (2017) ve Türkoğlu ve diğerleri (2013) araştırmalarında ülkemizdeki babaların, çalışıyor olmaları ve iş yoğunlukları sebebiyle çocukları ile annelerine göre daha az zaman geçirdikleri tespit edilmiştir. Buradan hareketle, Türk kültüründe genellikle annenin evin içinde birincil bakım veren olarak yer alması, babanın çalışarak evin dışında ve az görülen ebeveyn olması babadan algılanan reddin bilişsel çarpıtmaları yordamamasında etkili olmuş olabilir. Ek olarak, anne-çocuk ve baba-çocuk ilişkisini inceleyen alanyazındaki çalışmalara göz atıldığında yapılan çalışmaların büyük kısmının anne-çocuk ilişkisini ele aldığı görülmektedir (Güleç ve Kavlak, 2013). Bu noktada çocuğun gelişiminde anne ve babadan beklenen rollerin farklı olabileceğine dair soru işareti oluşmaktadır. Bu bağlamda yapılan çalışmalardan biri olan Ünal ve Kök'ün (2015) çalışmasında babalık tanımlamaları üzerinde durulmuştur. Çalışmaya katılan annelerin yaptıkları babalık tanımlarının, maddi destek sağlamak gibi daha geleneksel rollerden oluştuğu saptanmıştır. Dolayısıyla bu anlayış ve beklenti ile yetişen bireylerin annelerinden algıladıkları kabul ve ret düzeyi ile babalarından algıladıkları kabul ve ret düzeyi aynı koşullara göre değerlendirilmemiş olabilir. Yetiştirilme sürecinde babasından maddi destek görme gibi imkanlara sahip olmuş bireyler, babasının ebeveynlik rollerini bu şekilde yerine getirmiş olduğu algısına sahip olabilir.

Gerçekleştirilen bu çalışmada üniversite öğrencilerinin çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları puanlarının bilişsel çarpıtma düzeylerini yordamamasına karşın, alanyazında çocukluk dönemine ait olumsuz yaşantıların otomatik düşünceleri, ara inançları ya da bilişsel çarpıtma düzeylerini yordadığına ilişkin araştırmalar mevcuttur. Örneğin Gündüz ve Gündoğmuş'un (2019) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında, çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının olumsuz otomatik düşünce ve ara inançlarda artışa yol açtığı görülmüştür. Çocukluk çağı olumsuz yaşantıları daha az deneyimleyen bireylerde ise olumsuz otomatik düşünce ve ara inançlara daha seyrek olarak rastlandığı fark edilmiştir. Gerçekleştirilen başka bir araştırmada da çocukluk çağındaki olumsuz yaşantılar ile bilişsel çarpıtmalar arasında pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu saptanmıştır (Ertay, 2021). Nemutlu (2020), gerçekleştirdiği çalışmasında çocukluk çağı travmaları ile bilişsel çarpıtmalar arasında pozitif yönde güçlü ilişkilere rastlamıştır. Okudum (2021) üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında, çocukluk çağı travmalarının akılcı olmayan inançların anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Kaya (2020), araştırmasında çocukluk çağı travma değişkeni ile akılcı olmayan inançlar değişkeni arasında pozitif yönlü bir ilişkiye rastlamıştır. Lorzangeneh ve Issazadegan (2022), üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmalarının bilişsel çarpıtma düzeylerini yüksek oranda yordadığını

tespit etmişlerdir. Duru ve Balkis ise (2021) çocukluk çağı travmaları ile irrasyonel düşünceler arasında pozitif yönde düşük bir ilişkiye rastlarken; rasyonel düşünceler ile arasında ise negatif yönde düşük düzeyli bir ilişkiyle karşılaşmışlardır. Benzer bir çalışma yürüten Katar da (2020), üniversite öğrencileri ile yaptığı araştırmasında çocukluk çağı travmaları ile olumsuz otomatik düşünceler arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında, çocukluk çağı travmaları ölçeğindeki her bir alt boyut puanındaki artışın, olumsuz otomatik düşünce ölçeğindeki tüm alt boyutlarda artışa sebep olduğunu fark etmiştir. Ergin (2022) de benzer şekilde çocukluk çağı travmaları ile bilişsel çarpıtmalar arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında pozitif yönde düşük düzeyli bir ilişkiye rastlamıştır. Bu araştırmalara yakın perspektifte bir araştırma yürüten Sarıcı da (2018), üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile otomatik düşünceler arasında pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur. Yıldırım (2017), ise gerçekleştirdiği çalışmada çocukluk çağı travmalarının otomatik düşüncelerin %47'sini yordadığını saptayarak güçlü bir bulguya ışık tutmuştur.

Alanyazından derlenen bu araştırmalar, olumsuz çocukluk yaşantıları geçiren bireylerin yetişkinlikte bilişsel çarpıtmaları daha sıklıkla deneyimlediğini göstermektedir. Bu nedenle gerçekleştirilen bu çalışmada da çocukluk dönemini mutlu ve huzurlu geçiren genç yetişkinlerin bilişsel çarpıtma düzeylerinin daha düşük olabileceği yönünde bir yordayıcılık etkisi olacağı öngörülmüştür. Ancak elde edilen bulgular bu hipotezin reddedildiğini göstermiştir. Bu hipotezin reddedilmesine etki eden birkaç faktör açıklanmak istenmektedir.

Lorazangeneh ve Issazadegan (2022), Nemutlu (2020) ve Okudum'un (2021) çalışmalarında olduğu gibi alanyazında yer alan çocukluk çağı travmaları ve çocukluk çağı örselenme yaşantılarının yetişkinlikteki bilişsel çarpıtmaları kestirmesi yönündeki araştırma bulguları, çocukluk dönemindeki olumsuz yaşantıların bilişsel çarpıtmaların oluşumu için bir risk faktörü olabileceğini düşündürmektedir. Bu sebeple bu araştırmada da çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarının, yetişkinlik dönemindeki bilişsel çarpıtmaların oluşumunda koruyucu bir etkisi olabileceği düşünülmüştür. Ancak beklenen yordayıcılık ilişkisine ulaşamamıştır. Bu durum travmatik yaşantıların, bireyin kendisine ve hayata bakış açısını şekillendirmesine olumsuz anlamda etki edecek düzeyde güce sahip iken, çocukluk dönemini mutlu ve huzurlu geçirmenin olumlu anlamda benzer düzeyde bir güce sahip olmadığını göstermektedir.

Şemaların oluşumunda etkili olan faktörleri inceleyen Young ve diğerleri (2003), çocuğun kabul edilme, sevgi ve şefkat görme ihtiyaçlarının ihmal edildiği ebeveyn yaklaşımının yanı sıra farklı tutumların da etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bunlardan birinin, çocuğun bu tür ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra herhangi bir sınırlama olmaksızın özgürlük ihtiyacının fazlaca karşılanması ve şımartılması olabileceğini aktarmışlardır. Bu durumun çocukta "Ben haklıyım, yeterliyim; diğerleri haksız, yetersiz." şeklinde bir şema oluşturmaya sebep olabileceğini ifade etmişlerdir. Benzer şekilde aşırı korumacı ebeveynlerin de uyumsuz şemalara yol açabileceğini vurgulamışlardır. Dolayısıyla çocukluk döneminde ebeveynleri tarafından sevildiğini, değer verildiğini, koşulsuz kabul edildiğini algılayan ve çocukluğunu mutlu ve huzurlu anılarla geçiren bireylerin de yetişkinlik döneminde bilişsel çarpıtmalara sahip olabileceği fark edilmektedir.

Young ve diğerlerinin (2003) belirttiği üzere, aşırı izin verici bir ebeveyn tutumu ile büyüyen bir yetişkin ebeveynleri tarafından yüksek kabul hissettiğini ve çocukluk dönemini mutlu geçirdiğini algılasa dahi kendi haklılığı ve diğerlerinin haksızlığı yönünde bilişsel çarpıtmalar geliştirmiş olabilir. Bu durum da, yapılan bu araştırmanın hipotezini çürüten olası sebeplerden biri olarak yer alabilir. Benzer şekilde, ebeveynleri tarafından aşırı korumacı tutumla büyüyen bir çocuk her ne kadar kendi yetersizliğine yönelik bilişsel çarpıtmalar geliştirme riskine sahip olsa da, ebeveyn kabul algısı eşliğinde çocukluğunu güvende, mutlu ve huzurlu geçirdiğini algılamış olabilir. Bu olası sebeplerden dolayı, bu araştırmaya katılan

genç yetişkinlerden bazıları ebeveyn kabul algısı ile büyümüş ve çocukluk dönemini mutluluk/huzur anıları ile geçirmiş olsa da bilişsel çarpıtma geliştirmiş olabilirler. Bu da, ebeveyn reddi algılayan ve çocukluk dönemini mutlu anılarla geçirememiş olan üniversite öğrencilerinin, yüksek düzeyde bilişsel çarpıtma puanlarına sahip olacağı yönündeki araştırma hipotezinin reddedilmesine sebep olan olası faktörlerden biri olarak düşünülebilir.

Çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarının bilişsel çarpıtma düzeylerini yordamamasına ilişkin olası sebeplerden biri de kavramın kapsamı ile ilgili olabilir. Kavram, bireylerin çocukluk yıllarını nasıl geçirdiği ile ilgili maddelerden oluşmaktadır (Akın vd., 2013). Ancak birçok maddesinde aile ya da arkadaş çevresi gibi ayrımlarda bulunmamaktadır. Bu sebeple araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin bu maddeleri çekirdek ailesini, geniş ailesini ya da daha büyük perspektifte olarak yakın çevresini dikkate alarak cevapladığının ayrımı yapılamamıştır. Bu sebeple çocukluk dönemindeki anılarla ilgili bu tür genel bir bağımsız değişkenin, bilişsel çarpıtmalar gibi daha spesifik bir bağımlı değişkeni yordamamasında etkili bir faktör olduğu düşünülebilir.

Gerçekleştirilen bu araştırmanın katılımcılarının yaklaşık %77'si kadın, %23'ü ise erkek üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Cinsiyet dağılımındaki bu dengesizlik, araştırmanın sınırlılıklarından biri olarak düşünülmektedir.

Son olarak, bu araştırmanın pandemi dönemine denk gelmesi ile birlikte çevrimiçi veri toplamada öğrencilere ulaşma konusunda ortaya çıkan engeller sebebiyle seçkisiz bir örnekleme yöntemi kullanılamamıştır. Bu nedenle çalışma grubu eğitim fakültesi öğrencileri ile sınırlı olmak durumunda kalmıştır.

4.1. Sonuç ve Öneriler

Gerçekleştirilen bu araştırma neticesinde elde edilen sonuçlarda, anneden algılanan ebeveyn kabul-ret algısının bilişsel çarpıtma düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu saptanmıştır. Bu noktadan hareketle, annelerin bu konudaki tutumlarının ve çocuklarına karşı ret mesajları verebilecek iletişim örüntülerinin; çocuklarının bilişsel çarpıtmaları ve dolayısıyla ruh sağlığı üzerindeki etkilerinin farkına varmalarını sağlayabilecek psikoeğitim çalışmaları planlanabilir. Bunun yanı sıra bireyle psikolojik danışma hizmeti sunan psikolojik danışmanların psikolojik danışma süreçlerinde danışanlarının bilişsel çarpıtmalarını değerlendirirken, danışanlarının annelerinden algıladıkları kabul ve ret algısına ve buna bağlı ilişki örüntülerine odaklanmalarının fayda sağlayabileceği düşünülmektedir.

Bireyler, çocukluk döneminde hissettikleri yüksek ebeveyn ret algısına karşı yetişkinlik döneminde bu durumla sağlıklı bir şekilde baş ediyor olabilirler. Bu durumun da gözden kaçmaması adına koruyucu faktörler olarak yer alabilecek baş etme becerileri ve psikolojik sağlamlık gibi değişkenlerin de ele alındığı araştırmaların yapılması önem arz edebilir.

Araştırma sonuçlarında babadan algılanan ebeveyn kabul-ret algısı ile çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarının yordayıcı rolünün bulunmadığı dikkati çekmektedir. Çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarının bilişsel çarpıtma düzeylerini yordamamasının olası bir sebebinin kişilik ve mizaç özellikleri ile ilgili olabileceği düşünülebilir. Bu noktadan hareketle kişilik özellikleri ve mizaç özelliklerinin aracı değişkenler olduğu yeni araştırmalar yapılabilir.

Araştırma kapsamında ele alınan değişkenlerin yurt içi ve yurt dışında yapılan araştırmalarda daha önce birlikte ele alınmamış olmasının ve bilişsel çarpıtmaların bağımlı değişken olarak ele alındığı sınırlı sayıdaki araştırmalardan biri olmasının alanyazına sunulacak önemli bir katkı olduğu düşünülmektedir. Ancak araştırmanın sınırlılıkları dikkate alındığında daha büyük bir örneklem ile benzer değişkenlerin ele alındığı araştırmaların yapılmasının faydalı olabileceğine inanılmaktadır.

Ebeveyn-çocuk ilişkisi ve geçirilen mutlu anıların yanı sıra çocukluk döneminde yaşanabilecek travmatik olaylara ilişkin bir değişkenin yer aldığı yeni bir çalışma yapılabilir. Bilişsel çarpıtmaların yordayıcılığında çocukluk çağı travmalarının rolü incelenebilir. Bununla birlikte araştırmanın veri toplama kısmında değişiklikler yapılabilir. Çalışma grubunda yer alan kişilerle bireysel görüşmeler yapılarak çocukluk dönemine ait ebeveyn ile çocuk arasındaki ilişkinin incelendiği nitel veriler toplanabilir. Böylece bilişsel çarpıtmaların oluşumunu etkileyebilecek çocukluk dönemine ait daha farklı değişkenler saptanabilir.

Gerçekleştirilen bu araştırma süresince yapılan alanyazın taramalarında bilişsel çarpıtmaların hem klinik hem de gelişimsel problemlerin ortaya çıkışında kritik bir rol oynadığı fark edilmiştir. Bu sebeple önleyici ruh sağlığı çalışması kapsamında okul psikolojik danışmanları ilkökul, ortaokul ve lise düzeylerindeki öğrencilerinin bilişsel seviyelerine uygun olarak bilişsel çarpıtmalar üzerinde çalışacakları psikoeğitim programlarına yer verebilir.

Babadan algılanan reddin bilişsel çarpıtmaları yordamamasında etkili olabilecek faktörlerden biri demografik değişkenlerle alakalı olabilir. Alanyazındaki araştırmalar, babaların eğitim seviyesinin yükselmesi ile çocuklarına gösterdikleri ilgi, bakım ve demokratik tutumların arttığına işaret etmektedir (Kırman ve Doğan, 2017). Gerçekleştirilen bu araştırmada, araştırmaya katılım sağlayan üniversite öğrencilerinin babalarının eğitim seviyeleri hakkında veri toplanmamıştır. Dolayısıyla babadan algılanan ebeveyn kabul-ret düzeyinin bilişsel çarpıtmaları yordamamasındaki rolü araştırılamamıştır. Bu sebeple ebeveynlerin eğitim seviyesi bilgisinin yer aldığı yeni bir araştırmanın yapılmasının önemli olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın pandemi dönemine denk gelmesi ile birlikte çevrimiçi veri toplamada öğrencilere ulaşma konusunda ortaya çıkan engeller sebebiyle seçkisiz bir örnekleme yöntemi kullanılamamıştır. Bu nedenle çalışma grubu eğitim fakültesi öğrencileri ile sınırlı olmak durumunda kalmıştır. Dolayısıyla bu araştırmanın seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılarak daha büyük bir örneklem grubu ile yapılmasının alanyazın için faydalı olabileceği değerlendirilmektedir.

Etik Beyan

"Üniversite Öğrencilerinin Ebeveyn Kabul-Ret Algısı ve Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anılarının Bilişsel Çarpıtma Düzeylerini Yordamadaki Rolü" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce Ege Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 03.02.2021 tarih ve 03/08 sayılı etik izin alınmıştır. Karşılaşılacak tüm etik ihlallerde "Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazarlara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederiz."

Kaynakça

- Ağır, M. (2007). *Üniversite öğrencilerinin bilişsel çarpıtma düzeyleri ile problem çözme becerileri ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Akın, A., Uysal, R. ve Çitemel, N. (2013). Çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 71-80.
- Alkım Arı, F. (2021). Bilişsel şemalar ve bağlanma. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(4), 1823-1834. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.987946>

- Balin, H. (2021). Aile içi rollerde babalığın önemi. *Çocuk ve Medeniyet*, 6(11), 55- 81. <https://doi.org/10.47646/CMD.2021.247>
- Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: a test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.2.226>
- Beck, J. (2020). *Bilişsel davranışçı terapi: Temelleri ve ötesi*. I. Tarı Cömert ve M. Şahin (Çev.) ve M. Şahin (Çev. Ed.). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Beck, A. T., & Weishaar, M. E. (2019). Cognitive therapy. In D. Wedding, R. J. Corsini (Eds.), *Current Psychotherapies* (11. Baskı, pp. 237-272). Cengage Learning.
- Bodur, B. (2021). *Algılanan anne baba tutumu ve bilişsel çarpıtmalar ile internet bağımlılığı davranışı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Okan Üniversitesi.
- Burns, D. (2016). *İyi hissetmek: Yeni duygudurum tedavisi* (25. Basım). H. A. Karaosmanoğlu (Çev. Ed.) ve G. Acar, İ. E. Atak, Ö. Mestçioğlu ve E. Tuncer, (Çev.). Psikonet Yayınları.
- Cassidy, J. (2008). The nature of the child's ties. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (3.Baskı, pp. 322). The Guilford Press.
- Corey, G. (2015). *Psikolojik danışma ve psikoterapi kuram ve uygulamaları* (8. Baskı) (T. Ergene, Çev.). Mentis Yayıncılık.
- Covin, R., Dozois, D. J. A., Ogniewicz, A., & Seeds, P. M. (2011). Measuring cognitive errors: Initial development of the cognitive distortions scale (CDS). *International Journal of Cognitive Therapy*, 4(3), 297-322. <https://doi.org/10.1521/ijct.2011.4.3.297>
- Cüceloğlu, D. (2010). *İnsan ve davranışı* (25. Baskı). Remzi Kitabevi.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. Springer Publishing.
- Dedeler, M., Akün, E., ve Durak Batıgün A. (2017). Turkish adaptation of adult parental acceptance-rejection questionnaire short form. *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 30(3), 181-193. <https://doi.org/10.5350/DAJPN2017300302>
- Demiriz, S. ve Ulutaş, İ. (2016). Çocuklar ne kadar mutlu? Bazı değişkenlere göre çocuklarda mutluluğun belirlenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 16-24.
- Derincegöz, N. (2019). *Üniversite öğrencilerinin kabul-ret algısı, benlik saygısı ve duygu düzenleme güçlüklerinin affetme düzeylerini yordamadaki rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi.
- Duru, E., & Balkis, M. (2021). Childhood trauma, depressive symptoms and rational /irrational beliefs: A moderated mediation model. *Current Psychology*, 41(10), 7258-7270. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-01282-2>
- Erdoğan, M. Y. (2006). Ana-baba tutumları ile öğretmen davranışlarının çocuklarda öğrenilmiş çaresizlik düzeyi ile ilişkileri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 13(3), 98-105.
- Ergin, E. (2022). *Yetişkinlerde çocukluk çağı travmalarının duygu düzenleme güçlüğü ile bilişsel çarpıtmalar arasındaki ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi.

- Ertaç, B. (2021). *Yetişkin bireylerde obsesif inanış düzeyleri ile çocukluk çağı olumsuz yaşantıları, bilişsel çarpıtmalar ve ruminasyon arasındaki ilişkinin belirlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Kent Üniversitesi.
- Gander, M. J., ve Gardiner, H. W. (1998). *Çocuk ve ergen gelişimi* (B. Onur, Çev.). İmge Kitabevi.
- Ghorbani, H. (2019). Mahalanobis distance and its application for detecting multivariate outliers. *Facta Universitatis, Series: Mathematics and Informatics*, 34(3), 583-595. <https://doi.org/10.22190/FUMI1903583G>
- Gönen, G. (2014). *Algılanan anne baba tutumunun üniversite öğrencilerinin bilişsel çarpıtmaları ve kişilik yapıları ile ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Güleç, D., ve Kavlak, O. (2013). Baba-bebek bağlanma ölçeğinin Türk toplumunda geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 170-181.
- Gündüz, A. ve Gündoğmuş, İ. (2019). Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ile otomatik düşünceler, ara inançlar, uyumsuz şemalar, anksiyete ve depresif belirti şiddeti ve yaşam kalitesi arasındaki ilişki. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 22(4), 424-435. <https://dx.doi.org/10.5505/kpd.2019.72621>
- Güneş, R. (2016). *Sürekli kaygı ve sürekli depresyon ile algılanan ana baba tutum boyutları arasındaki ilişki: Otomatik düşünce ve üst bilinç aracı rolleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Okan Üniversitesi.
- Kalender, Z. (2017). *Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerinde ayrılık kaygısı ile oluşan otomatik düşüncelerin bağlanma stilleri açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi.
- Karabacak, A., Yıldırım, N., Adıgüzel, E. ve Kurt, E. (2015). Üniversite öğrencilerinin bilişsel çarpıtma ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin aile ile ilgili değişkenler açısından incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 516-533.
- Karakurum, M. M. (2020). *Yetişkinlerde bağlanma stillerinin öznel iyi oluş, yaşam doyumu ve bilişsel çarpıtmalar üzerinde etkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi.
- Katar, N. (2020). *Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmaları, saldırganlık ve olumsuz otomatik düşünceler arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yakın Doğu Üniversitesi.
- Kaya, N. (2018). *İyi aile yoktur* (11.baskı). İthaki Yayınları.
- Kaya, Ö. (2020). *Çocukluk çağı travmalarının akılcı olmayan inançlar ve psikopatolojik belirtiler ile ilişkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Işık Üniversitesi.
- Khaleque, A., & Rohner, R. P. (2002). Perceived parental acceptance-rejection and psychological adjustment: A meta-analysis of cross-cultural and intracultural studies. *Journal of Marriage and Family*, 64(1), 54-64. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2002.00054.x>
- Kırman, A., ve Doğan, Ö. (2017). Anne-baba çocuk ilişkileri: Bir meta-sentez çalışması. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 4(1), 28-49.
- Kodan, S. (2013). Üniversite öğrencilerinde umutsuzluk ve akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 175-190.

- Leech, L. N., Barrett, K. C., & Morgan, G. A. (2005). *SPSS for intermediate statistics: Use and interpretation* (2. Baskı). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Lorzangeneh, S., & Issazadegan, A. (2022). The role of early maladaptive schema domains and childhood trauma in predicting cognitive distortions. *Journal of Research in Psychopathology*, 3(8), 1-8. <https://dx.doi.org/10.22098/jrp.2022.10098.1049>
- Mayseless, O., Bartholomew, K., Henderson, A., & Trinke, S. (2004). "I was more her mom than she was mine:" Role reversal in a community sample. *Family Relations*, 53(1), 78–86. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2004.00011.x>
- Miller, A. (2020). *Beden asla yalan söylemez* (18.Basım) (C. Dansuk, Çev.). Okuyan Us Yayınevi.
- Nemutlu, B. (2020). *Bilişsel çarpıtmaların çocukluk çağı travmaları ve bağlanma stilleri ile ilişkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Beykent Üniversitesi.
- Okudum, M. (2021). *Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmaları ile empatik eğilim ve akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Okan Üniversitesi.
- Özdel, K., Taymur, İ., Guriz, S. O., Tulaci, R. G. Kuru, E., & Türkçapar, M. H. (2014). Measuring cognitive errors using the cognitive distortions scale (CDS): Psychometric properties in clinical and non-clinical samples. *Plos One*, 9(8), 1-7. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0105956>
- Özen, Y., ve Gül, A. (2007). Sosyal ve eğitim bilimleri araştırmalarında evren-örneklem sorunu. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(7), 394-422.
- Özer, K. (2002). *İletişimsizlik becerisi*. Sistem Yayıncılık.
- Özer, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık düzeylerinin duygusal zeka ve beş faktör kişilik özellikleri açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Richter, A., Gilbert, P., & McEwan, K. (2009). Development of an early memories of warmth and safeness scale and its relationship to psychopathology. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, (82), 171– 184.
- Rising, D. G., ve Rohner, R. P. (2020). *Reddedilmenin yaralarını sarmak: Klinik uygulama için danışan yönergeleri kitapçığı* (2. Baskı) (S. Gürmen, S. Uçar, B. Kökçü, D. Eralp, L. Hanöz ve M. Adaçağlar, Çev.). Rohner Research Publications.
- Rohner, R. P. (2004). The parental "Acceptance- rejection syndrome": Universal correlates of perceived rejection. *American Psychologist*, 59(8), 830-840. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.59.8.830>
- Rohner, R. P. (2005). Glossary of significant concepts in parental acceptance– rejection theory. In R. P. Rohner & A. Khaleque (Eds.), *Handbook for the study of parental acceptance and rejection* (4. Baskı, pp. 379–397). Rohner Research Publications.
- Rohner, R. P., & Khaleque, A. (2002). Parental acceptance-rejection and life-span development: A universalist perspective. *Online Readings in Psychology and Culture*, 6(1), 1-10. <http://dx.doi.org/10.9707/2307-0919.1055>
- Rohner, R. P., Khaleque, A., & Cournoyer, D. E. (2005). Parental acceptance-rejection: Theory, cross-cultural methods, evidence and implications. *Ethos*, 33(3), 299:334. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1525/eth.2005.33.3.299>

- Rubin, D. C. (2000). The distribution of early childhood memories. *Memory*, 8(4), 265–269. <https://doi.org/10.1080/096582100406810>
- Sancak, Z. (2020). *Bağlanma stillerinin olumsuz otomatik düşünce sistemi üzerindeki etkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi.
- Sarıcı, H. (2018). *Üniversite öğrencilerinin bilişsel duygu düzenlemelerinde çocukluk örselenmeleri ve otomatik düşüncelerin rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Schmidt, N. B., Joiner, T. E., Young, J. E., & Telch, M. J. (1995). The schema questionnaire: Investigation of psychometric properties and the hierarchical structure of a measure of maladaptive schemas. *Cognitive Therapy and Research*, 19(3), 295–321. <https://doi.org/10.1007/BF02230402>
- Schultz, D. P., & Schultz, S. E. (2011). *A history of modern psychology* (10. Basım). Wadsworth Cengage Learning Publisher.
- Scott, J., & Freeman, A. (2010). Beck's cognitive therapy. In N. Kazantzis, M. A. Reinecke, & A. Freeman (Eds.), *Cognitive and behavioral theories in clinical practice* (pp. 28-75). Guilford Press.
- Seligman, L., ve Reichenberg, L.W. (2019). *Psikolojik danışma ve psikoterapi kuramları, sistemler, stratejiler ve beceriler* (E. E. Yerlikaya, Çev.). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tezcan, G. (2015). *Çocukluk döneminde sosyal kaygının gelişiminde ebeveyn kabul-ret algısı: Otomatik düşüncelerin aracı rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Tezel Şahin, F., Akıncı Coşgun, A. ve Aydın Kılıç, Z. N. (2017). Babaların çocuklarıyla vakit geçirme durumlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(1), 319-343.
- Totan, T. (2008). Nicel betimsel desenler. D. M. Siyez (Ed.), *Psikolojik danışmada araştırma yöntemleri içinde* (s. 249-282). Mentis Yayıncılık.
- Türkçapar, M. H. (2013). *Bilişsel terapi: Temel ilkeler ve uygulamaları* (7.Baskı). HYB Yayıncılık.
- Türkoğlu, B., Çeliköz, N. ve Uslu, M. (2013). 3-6 Yaş aralığında çocuğu olan babaların nitelikli zaman algılarına dair görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 54-71.
- Tüzün, O., ve Sayar, K. (2006). Bağlanma kuramı ve psikopatoloji. *Düşünen Adam*, 19(1), 24-39.
- Ulutaş, A., Aksoy, A. B., ve Çalışkan, Z. (2016). Anne-bebek etkileşimi. *Annals of Health Sciences Research*, 5(1), 38-44.
- Ülker, M. (2016). *Kadınlarda çocukluk dönemi mutluluk anıları ile ebeveynlik rollerine ilişkin kendilik algısı arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Ünal, F. ve Kök, E. E. (2015). 0-6 Yaş çocuğu olan ebeveynlerin babalık rolüne ilişkin görüşleri. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(4), 1142-1153.
- Yaman Akpınar, T. ve Özteke Kozan, H. (2019). Çocukluk dönemi mutluluk huzur anıları ile kendini toparlama gücünün çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-13.
- Yeşilyurt, N. (2017). *Üniversite öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ile otomatik düşünceleri ve stresle baş etme tarzları arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Beykent Üniversitesi.

- Yıldırım, B. (2017). *Çocukluk çağı travmaları ve romantik ilişki doyumu arasındaki ilişkide; otomatik düşüncelerin aracılık rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi.
- Yılmaz, H. (2019). Çocukluk dönemi mutluluk ve huzur anılarının bilişsel şemalar ve psikolojik semptomlarla ilişkisi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 167-192. <https://doi.org/10.24130/eccd-jeccs.1967201932116>
- Yılmaz, H. ve Büyükcebeci, A. (2019). Aidiyet ile mental iyi oluş arasındaki ilişkide çocukluk dönemi mutluluk ve huzur anılarının aracı rolü. *Adam Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 203-228. <https://doi.org/10.31679/adamakademi.525012>
- Yılmaz, H. ve Ülker, M. (2018). Kadınlarda çocukluk dönemi mutluluk anıları ile ebeveynlik rollerine ilişkin kendilik algısı. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 47-57.
- Yoldaş Bıçkı, E. (2020). *Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn kabul-reddi ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Young J. E., Klosko J. S., & Weishaar M. E. (2003). *Schema therapy: A practitioner's guide*. Guilford Press.

Extended Abstract

Purpose

The aim of this study is to examine the predictive role of parental acceptance-rejection perception and early memories of warmth and safeness in cognitive distortion levels of university students.

Method

Research Design

In this study, the relational screening model, one of the descriptive research techniques, was used to examine the predictive power of university students' perceptions of parental acceptance-rejection and childhood happiness/peace memories on cognitive distortions. The role of the independent variables, perception of parental acceptance-rejection and childhood happiness/peace memories, in predicting the dependent variable, cognitive distortions, was examined.

Study Group

The study group of this research includes students studying an university in İzmir in the 2020-2021 academic year. The accessible sampling method was used in selecting the study group. During the data collection process, 241 people were reached. As a result of missing data and extreme value analysis, a data set of 210 people was obtained. The average age of the participants was 21.66. The study group consisted of 161 female and 49 male education faculty students.

Data Collection Tools

Cognitive distortions scale. The scale, which aims to measure the cognitive distortions of individuals, was developed by Covin et al. (2011). The scale was adapted to Turkish by Özdel et al. (2014). The study was adapted for adults aged between 18-35 who had a clinical disease and those aged between 19-29 who did not have a clinical disease. The Cronbach alpha internal consistency coefficients for the group without a clinical disease were .93 for the total scale score (Özdel et al., 2014). In the study group in this research, the total score of the Cognitive Distortions Scale was found to have a Cronbach alpha internal consistency coefficient of .92.

Adult parental acceptance-rejection scale-short form. It was developed by Rohner et al. in 1978 to measure adult individuals' experiences of parental acceptance-rejection during childhood. The scale was adapted to Turkish by Dedeler

et al. (2017). The short form of the scale consists of 48 items in total, 24 items for the mother form and 24 items for the father form. The internal consistency coefficient of the entire scale was reported to be .92-.96 for the mother and father forms, respectively (Dedeler et al., 2017).

In this study, the total score internal consistency coefficient of the Adult Parent Acceptance-Rejection Scale Mother Form was found to be .93. The total score internal consistency coefficient of the father form was reported as .95.

Childhood happiness/peace memories scale. The scale was developed by Richter et al. in 2009 to evaluate the individual's childhood memories. The adaptation of the scale to Turkish was conducted by Akin et al. in 2013. The internal consistency reliability coefficient of the scale was reported as .88 (Akin et al., 2013). The validity and reliability studies of childhood happiness/peace memories on university students were conducted by Yılmaz (2019). As a result of the analysis he conducted, the internal consistency coefficient of the Childhood Happiness/Peace Memories Scale was found to be .89. In the current study, the total score internal consistency coefficient of the Childhood Happiness/Peace Memories Scale was calculated as .98.

Analysis of Data

This study has two independent variables, namely perception of parental acceptance-rejection and childhood happiness/peace memories, and one dependent variable, namely cognitive distortions. Multiple linear regression analysis was conducted to examine these variables that predict the cognitive distortion levels of university students.

Results

1. The binary correlation between the variable "Parental Acceptance-Rejection- Mother" and "Cognitive Distortion" scores was found to be positive and significant. However, it is noteworthy that the scores of the "Parental Acceptance-Rejection Scale- Mother Form" of the university students significantly predicted the scores of the "Cognitive Distortion Scale" and explained 9% of the total variance. An increase of 1 (one) unit in the "Parental Acceptance-Rejection Scale- Mother Form" scores leads to an increase of +.52 points in the "Cognitive Distortion" scores.
2. "Parental Acceptance-Rejection Scale Father Form" and "Early Memories of Warmth and Safeness Scale" scores did not have a significant predictive role on "Cognitive Distortion Scale" scores.

Discussion

In this study, a high degree of predictive power was not reached at the expected level. There are several factors that are thought to contribute to this situation. One possible reason for not reaching a high degree of predictive power in this study is related to the coping sub-theory of the Interpersonal Acceptance-Rejection theory. It is possible that individuals with characteristics related to the coping sub-theory can cope with the perception of rejection more effectively psychologically and thus get rid of the effects of cognitive distortions.

In this study, it is thought that a possible factor that may affect the fact that perceived rejection from mother predicts cognitive distortions, but perceived rejection from father does not predict cognitive distortions may be related to cultural characteristics.

In the literature, childhood traumas are seen as a risk factor in the development of cognitive distortions. However, according to the findings of this study, childhood memories of happiness and peace are not a preventive factor in the development of cognitive distortions. This shows that while traumatic experiences have a negative effect on shaping

the individual's perspective on himself/herself and life, having a warmth and safeness childhood does not have a similar positive effect.

Some of the young adults who participated in this study may have grown up with a perception of parental acceptance and spent their early memories of warmth and safeness, but may have developed cognitive distortions. This can be considered as one of the possible factors leading to the rejection of the research hypothesis that university students who perceive parental rejection and who did not spend their childhood with warmth memories will have high cognitive distortion scores.

Conclusion

In the results of this study, it was found that parental acceptance-rejection perceived from the mother was a significant predictor of cognitive distortion levels. However, perceived parental acceptance-rejection from the father and early memories of warmth and safeness were not found to have a predictive role on cognitive distortion levels.